

A MIKROSKÓP ÉS A LEGÓ

Ismerik Jani Nórát? Nem? Higgyék el, valamennyire ismerik, ha még emlékeznek első napjaikra az első munkahelyükön, a szorongásra, hogy jól oldottak-e meg egy feladatot, amit a főnök bízott Önökre, a téblábolásra új kollégáik körül a folyosón – „vajon odaléphettek-e, megszólíthatom-e őket, kinek felejtettem el bemutatkozni...?” Mert akármennyit is tanultunk, a munkába állás mindenképpen nehéz időszaka az életünknek, még ha pontosan tudjuk is, miért azt a területet választottuk, és még ha sikerül is egy óhajtott helyen egy óhajtott állást megkapnunk. A szorgalom, a kiváló tanulmányi eredmények, a bizonyítani akarás és maximalizmusa ellenére Dr. Jani Nóra patológust sem kerülték el az álmatlan éjszakák.

Szöveg - Gábos Katalin / MELYIK ÉLET LESZ AZ ENYÉM? / Kép - Páczai Tamás

♦ – Nem volt ismeretlen előttem az orvosi szakma, hiszen anyukám fogorvos, ráadásul a nagymamám állandóan győzködött, hogy legyek orvos. Ő mindig is úgy tekintett az orvosokra, mint a társadalom által megbecsült, nagytudású, tekintélyes emberekre. Én viszont idegenvezető szerettem volna lenni. Már akkor is nagyon szerettem sokat beszélni, emberek között lenni.

– *Ehelyett egy „néma” szakmát űzöl...*

– Hogy mi súlyozódik az ember tulajdonságai közül, az idő múlásával változik. A Fazekas Mihály Gimnáziumba jártam nyelvtagozatra, aztán harmadikban, a fakultáció választáskor az irányultságot meg kellett határozni. Én így gondolkodtam: jó gimnáziumba járok, jó tanuló is vagyok, tehát egyetemre kellene mennem. Kizárásos alapon az orvosi maradt a listán. Mindenki azt hitte, bölcsésznek készülök, mert pont úgy néztem ki – hosszú haj, tarisznya, saru, drótkeretes szemüveg. Végül is, apukámat kérdeztem meg, ő azt mondta, hogy ő pontosan tudja, én miben lennék jó, de nem mondja meg! Mondtam neki, hogy kösz! Ezek után egy éjszaka azt álmodtam, hogy ápolónő vagyok, és nagyon jó volt. Úgy ébredtem, hogy igen, ez nem is olyan hülyeség – de ha már az ország egyik legjobb gimnáziumába járok, és kitűnő tanuló vagyok, próbálkozzunk meg az orvossal. Apukám azt mondta, ő is erre gondolt. Az orvosira jelentkeztem, nyáron még elmentem segédápolónak az István Kórházba, hogy lássam, milyen is ez belülről... És ez sem tántorított el...

Nem, sőt, életem első házassági ajánlatát itt kaptam egy betegőtől... Az egyetemi gyakorlatok alatt is fontos volt nekem a pozitív visszajelzés, hogy egy néni azt mondja, milyen jó, hogy ma is maga jött a vérnyomásomat mérni. Felvettek, elsőre, magas pontszámmal, Budapestre – abszolút sikerélmény, mindenki azt mondta, hogy az egyetemi élet milyen jó – de én sajnos nem élveztem egyáltalán. Talán, mert jó kislány voltam, nem szerettem bulizni pusztán a buli kedvéért. Hoztam a Fazekasból a maximalizmust, motivált voltam, szerettem volna jól teljesíteni. Meg eleve kudarckerülő vagyok, mivel minden elsőre sikerült, én ezt szoktam meg, ezt vártam el magamtól, és félttem attól, hogy nem így lesz, ezért tanultam.

– *Pusztán kudarckerülésből?*

– Nem, persze. Szerettem is, főleg az élettant, a füzeteim még ma is megvannak, meg gyorsan tanulok, és sokat vagyok képes befogadni, ezért aztán szívesen tanultam. Meg persze, vannak a „beavatás jellegű” tárgyak, az anatómia, a boncolás, ezeknek a tárgyaknak azért van súlyuk, az ember bejut a „szentélybe” – szóval, olyan szertartásszerű dolgok voltak. A magyar egyetemeken ezeket a tárgyakat fontosságukhoz méltó alaposan tanítják. A klinikai része, az már más, abban már nemcsak az oktatók, hanem az egész agyonterhelt magyar egészségügy vesz részt... De visszatérve: én szerettem tanulni, csapatom is volt, találtam társakat. Én nem voltam éjszakai bagoly, reggel hatkor keltem, egész nap tanultam, este meg elmentem kosarazni, biciklizni, moziba – nálam ez működött. Emlékszem, egyszer karácsonyra

**AZT HITTEM, HOGY AZ, HOGY LELKIISMERETES
ÉS SZORGALMAS VAGYOK,
ÉS SZERETEK TANULNI,
ELÉG LESZ AZ ÉRVÉNYESÜLÉSHEZ,
AZZAL NEM SZÁMOLTAM, HOGY ITT CSUPA
ILYEN EMBER DOLGOZIK, MERT IDE EZ KELL.**

egy táskát kaptam, ami ki volt tömve sok-sok papírral, én meg kémia szigorlatra készültem, és este azt a sok papírt mind teleírtam képletekkel... Megfelelési kényszerem van, nagyon vágyom arra, hogy elismerést kapjak, és ezért hajlandó vagyok nagyon sokat befektetni. Felöltésként ettől bizony szenvedek is. Persze, nem várhatom el, hogy a kollégáim mindenért „megbuksizzanak” – ez megint a felnőttlét.

– *Tehát ez volt az egyetem: sok tanulás, jó jegyek, semmi extra.*

– Igen, negyedévig! Nekem az ötösökben megtérült a befektetett munka: egyetlen hármasmom volt az évek alatt, kórlettan-szigorlat, de akkor már nagyon szerelmes voltam, és egy balatoni vitorlásra próbáltam a vizsgára készülni... Negyedévben férjhez mentem, és év végén meg is született az első gyerek, halasztottam egy évet, visszamentem, „besikerült” a második, ötödév végére meg is született, megint halasztottam, és innentől kezdve egyre görcsösebb lettem. Hátráltatva éreztem magam abban, ami nekem fontos, amiben addig mindig jól teljesítettem. Persze a család ugyanolyan fontos, de két kisgyerek mellett... a játszótéren a homokozó szélén ülve kinyitottam a könyvet, gyerek homokozik, lapozok egyet, a gyerek elindul felém, könyv becsuk... a hatodévet meg másfél év alatt végeztem el.

– *...és summa cum laude diplomáztál, két gyerek mellett...*

– Megérte a befektetett munka, látod?! És ennek ellenére a kórházba belépve feszengtem, nem éreztem felhatalmazva magam arra, hogy emberek sorsa felől döntsek, viszont mégis rajtam volt egy „jelvény”, hogy én vagyok az orvos. Ez nyilván önbizalomhiány is volt. A belgyógyászat gyakorlaton a gyakorlatvezetőnk felvitt minket egy beteghez, mondta nekünk, hogy nézzük meg, szépen mind sorra megnéztük. A gyakorlatvezetőnk azt kérdezte: merre deviált a beteg nyelvcsapja? – magyarul, hogy jobbra vagy balra dőlt-e? A csoport egyik fele szerint, hogy jobbra, a másik szerint balra, a gyakorlatvezetőnk pedig közölte, hogy a betegnek egyáltalán nem is volt nyelvcsapja, mert szájpadműtéten esett át. És a 12 fős csoportból ezt senki nem vette észre! Ott tanultam meg, mi az: megnézni valamit. És erre a figyelem-összpontosításra azóta is figyelmeztetnem kell magamat. Hogy nem belekucskálók a beteg szájába, hanem megnézem!

– *Mi az a negatív élmény, ami egy rezidenssel biztosan megtörténik?*

– A gyerekkor-felnőttkor konfliktust biztosan mindenki átéli. Például: az egészségügy túlterheltsége miatt a dolog úgy zajlott, hogy: itt a munka, fogd meg a végét! Csináld! Tanulni akarsz? Ott a könyv, nézz utána. Ez nem jelenti azt, hogy nem törődtek velem, csak annyit, hogy először be kellett bizonyítanom, hogy képes vagyok, bírom a gyűrődést és komolyan érdekel a dolog. De egy rezidensnek fontos, hogy „csurranjon-cseppenjen” olykor valami, hogy az ember ne érezze magát rabszolgának, és kedve legyen ezen a területen dolgozni.

VAGY A BETEGEKKEL VAGYOK TÜRELMESE, VAGY A GYEREKEIMMEL, NEKEM A KETTŐ EGYÜTT NEM FOG MENNI.

– *Te végül patológus lettél.*

– Hatodévből elkezdtem ügyelgetni, mert az a gyakorlattal járt. A férjem és a két gyerekem ezt bizony nem nagyon tolerálták. Én sem szerettem túlzottan – hazaértem végre 24 vagy 36 óra után zombi fejjel, Samu, a legnagyobb fiam megállt az ágyam lábánál, és azt kérdezte, hogy jövök-e legózni veled? És a gyermekgyógyászat-gyakorlat életem legszörnyűbb élménye volt. Hogy ott fekszik gyógyíthatatlan betegen az én fiammal egyidős kisfiú, és nekem ehhez kell valahogy „viszonyulnom”, nyilván életvidáman, vagy praktikusán, mit tudom én... szóval, világossá vált, hogy vagy a betegekkel vagyok türelmes vagy Samuval és Matyival, nekem a kettő együtt nem fog menni.

– *És voltaképpen ez vezetett el a patológiához?*

– Mindig tudtam, hogy nagy családot szeretnék, az, hogy nem kell ügyelni, az egyik szempont lett. És akkor eszembe jutott a patológia gyakorlatvezetőm, aki anyuka volt, különleges egyéniség, sütött róla a szakmája iránti lelkesedés. Egy bulin is összelátkoztam egy kismamával, aki patológus volt, és azt mondta, jó helyen dolgozik. Megemlítettem a gyakorlatvezetőmnek, ő is megerősítette, hogy az jó hely. Így aztán jelentkeztem, és jött az első pofon: nem vettek fel rezidensnek. Summa cum laude diplomával, egy hiányszakmába. Naiv is voltam, gyesről mentem felvételizni, sokat beszéltem arról, hogy kétgyerekes anya vagyok, és milyen jó, hogy a vágyott munkahelyem ilyen közel van... Mindegy, szép lassan rájöttem, hogy a tudományos munka, hogy elég elkötelezett vagy-e, és ajánl-e téged valaki, az legalább olyan fontos, ha nem fontosabb, mint az egyetemi eredményeid. A főorvos megnézi, milyen a hozzáállásod, mennyire gondold komolyan, és utána vesz fel rezidensnek. Elkecserekedtem, mérges is lettem, a családi kupaktanács összeült, megtudtam, hogy hogyan lehet pályázni a pótkerethelyekre. Megírtam a kérvényt, a professzor elolvasta, aláírta, és megjegyezte, hogy úgy látja, kezdem érteni, mi az elvárás. Akkor felvettem a szép ruhámat, összeszedtem a bizonyítványaimat, felhívtam a titkárnőt, hogy mikor tudnék beszélni az osztályvezető főorvossal, kaptam egy időpontot, bementem hozzá, elmondtam neki, hogy én itt szeretnék dolgozni. Felvettek.

– *És jött az első munkahely...*

– Igen. Mentem farmerban, pólóban, szemüvegben, úgy néztem ki, mint egy tizenéves, úgy is kezeltek. Nem volt meg az a képességem, hogy megérezzem, észrevegyem, hol és mikor vagyok nemkívánatos személy egy társalgásban, hogy egy burkolt mondat mit jelent és kinek szól. Nekem, ami a szívemen, az a számon, de ez egy munkahelyen nem így megy. Nehéz időszak volt, sokat sírtam. Volt, hogy igazságtalanul kaptam leszúrást, bementem a szobámba, hangosan zokogtam, bejött a boncmester és azt mondta: *Nórika, veled*

még nem történt olyan, hogy igazságtalanul bántottak? És én erre azt feleltem: nem, velem még soha nem történt olyan! Meg kellett tanulnom, hogy nem szerethet mindenki, nem lehetek mindenkinek szimpatikus. Azt hittem, hogy az, hogy lelkiismeretes és szorgalmas vagyok, és szeretek tanulni, elég lesz az érvényesüléshez, azzal nem számoltam, hogy itt csupa ilyen ember dolgozik, mert ide ez kell. Hogy az nem véletlen, hogy sebésznek az adrenalinfüggő, nagyhangú, „férfias” férfiak mennek, patológusnak meg az alapos, szőröző kitaratók. De ez nem egy önbizalom-növelő szakma, nincs a beteggel kapcsolatomban, nem látom őt gyógyulni. Kijön egy anyag, én elvégzem a dolgom, bedobom a leletet, ennyi. Senki nem mondja azt, hogy „de szuper diagnózist állítottál fel, nahát, ennek is utánaéztél? Az igen!”, de előfordul, hogy leszűrnak, ha valamit elrontok. Minimum elvárás, hogy tökéletesen végezd el a dolgod. A másik meg, hogy a patológia sajnos nem fekete-fehér. Előfordul, hogy belenézek a mikroszkópba, és nem látom azonnal, hogy pontosan mi a baj. Óriási a felelősség, hiszen a beteg operáció utáni sorsa elsősorban a mi teljesítményünkön múlik. Manapság ez diagnosztikus szakma, pont ellenkezőleg, mint a viccbe, hogy „a patológus mindent lát, mindent tud, de már későn” – szóval, nagyon nagy a felelősség. És ez egész más, mint egy vizsgastresszt elviselni. A kudarckerülés itt is jó motiváló erő, csak az a kára, hogy az ember nem elég gyakorlatias. Mert defenzíven gondolkodik, még húsz vizsgálatot megcsinál, nehogy hiba csússzon be...

– *Vannak álmatlan éjszakáid?*

– Most már ritkán. A patológiában nem kell azonnal dönteni, mint a sürgősségi orvoslásban – lehet aludni rá egyet, akár kettőt is, lehet kérdezni tapasztaltabb kollégák véleményét, és utána néha akár azt is lehet írni, hogy mi ebből a mintából eddig és eddig jutottunk, innen nem tudunk már tovább lépni. Persze, aki orvosnak megy, annak *dönteni kell*. Számomra itt jön az újabb nehézség: a saját kompetenciám felmérése. Hogy mik a határain, amik persze az idővel változnak, ahogyan a képességeim is, hogy mi az, amit biztonsággal bevállalhatok, és mi az, amit ki kell vinnem konzíliumra. Meg nekem is van nehéz nap meg péntek délután, meg nyári szabadságolási időszak, de ezt is kezelni kell. Ha valami nem túl szembeszökő dolgot észreveszek, utána megyek, és ezzel egy beteg sorsát igenis befolyásolom. Az szuper érzés. Jó, hogy a kollégáimat szívből tudom becsülni. Emberileg és szakmailag is felnézek rájuk, rendkívül okos, felkészült csapat, én egyedülállóan érzem, és ez tartást ad. Konzultálhatok velük, tanulhatok tőlük. És: figyelembe veszik a családomat.

– *Ha újrakezdhethetéd, orvos lennél?*

– Hát, nem biztos... talán megtanulnék valami egzotikus nyelvet, esetleg panziót vezetnék, de mindenképpen beszélnék. Mert most a napom úgy zajlik, hogy ülök egy szobában egyedül, némán, egy mikroszkóp előtt – és típródom! Aztán megnézem újra, még mindig típródom, aztán megkérdezek egy kollégát, még mindig, aztán még itthon is típródom kicsit, aztán másnap eldöntöm... hát így. ♦

Mi magyar idők

Magyar Idők
Magyarországi közéleti napilap
Meghatározó változó hazai jobboldali média

konzervatív közéleti napilap

A kormánypárti újság.